

Kvantifikace – problém

Ve vědách začal naprosto převažovat výkon měření a vážení apod. Kupodivu snad nikomu nevadilo, že každá kvantifikace je zatížena přehlížením detailů, neboť žádné jablko nemá stejný rozměr a stejnou váhu jako jiná jablka, existuje jen podobnost, podle níž lze většinou dost spolehlivě zjistit, zda jde o jablko nebo o hrušku či švestku (takže nejde o identitu, nýbrž o identikalitu), ale to je vše. Jiná podobnost (hlavně ne přesná) neexistuje. A tak je to se vším. Nejdůležitější je na tom to, že nikdy nemůžeme měřit s naprostou přesností, a čím víc se zabýváme zpřesňováním v jednom případě, tím jsme vzdálenější případům dalším, takže vcelku to zjednodušení vítáme jako úsporu času, ale nemáme nikdy dostatečný přehled o odchylkách nebo výjimkách apod. A v praxi si pomáháme stanovením nových měřítek, které tu odcizenost skutečnosti ještě zvyšují: už nám nejde o velikost nebo váhu jednoho jablka, ale stačí nám např. kilogram nebo metrický cent atd. Analogických nepřesností se však dopouštíme v nesčetných případech odlišných, např. u vzdáleností ať už pozemských nebo astronomických, ale také u počtu obyvatel nebo účastníků nějaké akce – postě nás ty přesné údaje nezajímají, protože k ničemu nejsou. Proto také všude, kde jde o kvantifikaci větších souborů, stále víc používáme pro vyhodnocení statistických metod. A teď to nejdůležitější: veškerá fyzika, která je založena na kvantifikacích a tím na pomíjení detailních odchylek, je postavena na odhlížení od skutečnosti a stále víc spoléhá na matematických způsobech odvozování a dokazování – a vrcholu dosahuje astrofyzika na svých matematických důkazech, při kterých je stále obtížnější jednotlivé kroky interpretovat způsobem běžným v dosavadních zvyklostech i termínech.

(Praha, 190406-1.)